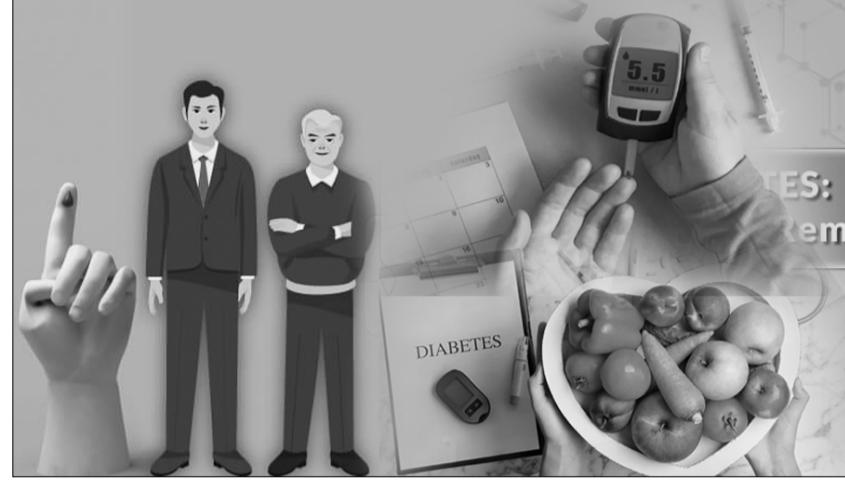

KA JINGIATREILANG BAN TEI IA KA LONGIING

Ka jingsumar klo, ka iada na ka Type 2 diabetes

Kajingwad bniah ka la ai jingmut ba ka jinglap klo bad ka jingai jingsumar klo ia kito ki bries kiba don ha ka jingma na kaba ioh ia ka jingpang diabetes Type 2 ka lah ban pynduna ia ka jingdon jong ki bries ba ioh ia kane ka jingpang. Ka jingleh ia ka blood test bad ka jingbisher ia ka jingdon jong ka shini ha ka snam ka lah ban ithui ia kito ki bries kiba don jingma lypa na kaba ioh ia kane ka jingpang shini ne diabetes. Kita ki bries kiba don jingma lypa ne kiba la don lypa ia kane ka jingpang ki don kham bun ka blood sugar ban ia kaba dei ban long tangba ka bym pat poi ha uta u pud jong ka jingpang shini.

Kajingwad bniah da US, ia kaba la pynmih ha ka Lancet, ka la ong ba kane ka jingshem ka long kaba donkam bha na ka bynta ka koit ka khiah bad ban thaw lad ia kia lad ai jingsumar. La ngeit ba hynnew million ngut ki bries ki don ia kate ka pre-diabetes ne donlypa ia kane ka jingpang shini hapoh UK bad 79 million ngut hapoh US. Kine ki bries ki don ha ka jingma kaba khraw bha na kaba ioh ia ka Type 2 diabetes, jingpang klongsnam bad stroke. Kiba bun na kiy shym la lap satia. Katto katne na ki yndon, kum kata ka jingpynduna ia ka jingsngaid bad ka jingshim khia ban kilan met, ka lah ban iada na kane ka pre-diabetes ne jingdon lypa ka diabetes. Ka jingwad bniah, ia kaba la pynlong da ka US Diabetes Prevention Program Research Group, ka la pyrshang ban bishar bniah haduh katno ka long kaba seisojong kata ka jingai jingsumar na ka bynta ban iada ia kane ka Type 2 diabetes.

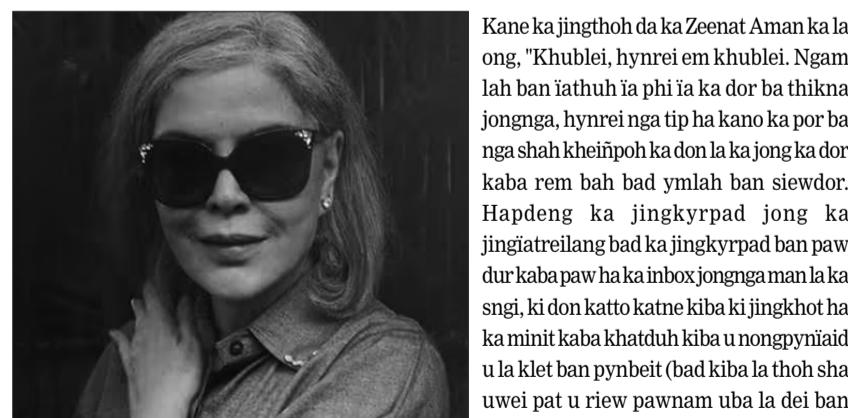
Ha kane ka jingwad bniah ka kynhun ka la buddien ia ki 1,990 ngut ki bries kiba don ia ka pre-diabetes. Katto katne na ki la sumar da kita ki dawai lane da ka jingpynkylla ia ka rukom im ka jingki, katba ia ki katto katne ym shym la ajingsumar ei ei. Hangne la pyni ba kito ki nongpang kiba la pynduna ia ka jingdon jong ka blood sugar jong ki haduh kumba dei ban don ki duna ka jingma haduh 56% na kaba ioh ia ka Type 2 diabetes ha kane ka jingwad bniah ba hynnew snem.

U Dr Leigh Perreault, uba stad wad bniah na ka University of Colorado, u la ong "Kane ka jingbisher bniah la pyni ia kate ka jingleh ban pynduna ia kane ka jingma na kaba ioh ia ka jingpang shini lada kino kino ki bries kiba don shini lypa ki pyrshang ban pynduna ia ka jingbun jong ka shini haduh uta u pud ba dei ban don, da kaba kyrshan ruh ba ka long kaba donkam ban shim khia kham klo bad shim klo ia kita ki lad ai jingsumar ba biang ban pynduna ia ka jingdon jong ka glucose ha kaba iadei bad kito ki nongpang ba don ha ka jingma ba khraw na kane ka jingpang". Ka Dr Natalia Yakubovich, na McMaster University hapoh Ontario, Canada, ka la ong ba kane ka jingshem na kane ka jingwad bniah ka ai ia ka jingmut kaba shai ba "ka jingleh ban pynduna ia ka jingdon jong ka blood sugar ka long kawai ka lad ba kongsan tam".

TYNGSHOP & PURON

Kren kynthah ka Zeenat ia ka Priyanka bad pynkynmaw shaphang ka jingpynhiar dor da ka Luxury Brand?

Kapuron Bollywood ba pawnam bad ba la rim bha, kaba long kawai na ki OG no-filter Queen jong ka Bollywood kabaujuñew burom kum ka 'diva' ba la rim bha kaba la pynthymmai ia ka social media da ka vibe jongka la sam ia ka jingthoh kaba sniew tang katto katne kynta mynshwa shaphang ka jingshah niewbein ha ki marbam da ka Luxury Brand. Ka la kdew wat ia ka kyrting jong ka puron bala niew kum ka 'desi' ka Priyanka Chopra bad ka la pynshai ki jingkren pynkynthah ia ka ha ka jingkren bein kaba jrong jongka. To, ka internet ka pyrkhant kuma kumba ka Zeenat Aman ka la kdew shaphang kawai na ki aktress kaba ioh jingsew kaba heh bad kaba la kup ka jingsarong kaba leh ia ka tyngai tang ha ka dur tyngeng ym ka jinggeit ba shisha ia la ka tynrai.

Kane ka jingthoh da Zeenat Aman ka la ong, "Khublei, hynrei em khublei. Ngam laban iathuh ia phi ia ka dor ba thikna jongnga, hynrei nga tip ha kano ka por ba nga shah kheipoh ka don la ka jong ka dor kaba rem bah bad ymlah ban siewdor. Hapdeng ka jingkyrapd jong ka jingiatreilang bad ka jingkyrapd ban paw dur kaba paw ha ka inbox jongnga man la ka sngi, ki don katto katne kiba ki jingkhot ha ka minit kaba khatduh kiba u nongpyniaid u la klet ban pynbeit (bad kiba la thoh sha uewi pat u riew pawnam uba la dei ban kyntait) ki long kiba pynjaih burom ia ki

email kiba rit eh bad ki "jingpynba ba share" kiba shyrkei ki long kiba pynbitar bad kiba hiardor bad ki long kiba kiba sngewsih."

Ka Zeenat Aman ka la kdew shuh shuh, "Ym don kawai ruh na kine ba lah ban ianujor bad ka jinglong khlem akor jong ki brand kiba heh ka jingsew kiba da ki klur tyngka kiba khmh lynti ia ka jingkyrshan jongnga ha ka jingsew kylliang ia ka "jingfaisoi jong ki brand" bad ka bai latksan kaba rit bha. Kum kine ki brand kiba rem dor, haba ki leit shabar, kim ju pep ban pynpaw ia ka jingsngewguh, da ki kyntien kiba sngewrit kum "icon" bad "jingpynshlur" ia ka rukom shna", hynrei ka tynrai bad ka akor ka long kum ka jaka khlem um ne tylkhong."

Khadtuuh eh katba ka dang pynkut da kaba kdew "Nga la palat 70 snem ka rta, bad nga la bat ia la ka jong ka kam ha kane ka kam la palat shiteng spah snem. Nga trei bad kaei kaba nga tip ba ka long kajingtrei kaba pher. Nga don ki nongpeitkai ha ka social media ki bym dei tang kiba pura, hynrei kiba itynmad bha ban fashim bynta. Nga don ka jingburom kaba khraw ihalade, bad iaphi kiba bud ia ka page jongnga. Nga long shisha kaba kordor kham palat ban ia ka dor jingka burom bad ka tynrai".

Dawa thung Magisterial Enquiry ki bahaïing

ka jingkwha jong ki bahaing hasem halor ka jingartatiem ba ka samla Diana kan pyniāp hi falade da kaba sdien phasi hadien ba la ioh pdieng hadien artaiew ia ka kaiphod Postmortem bad iohi ruh ia kira dur ba la shon shwa ban pyniar noh ia ka na u tylai phasi da ki Pulit ka Mawlawi Police Station.

"Ki bahaing hasem haba ki janujor ia kira dur ki dar ba la ioh pdieng kim ikop satia ba ka samla Diana kan sdien phasi hi falade bad dei kane kaba pynartatiem ia ngi ba kira lah ban dan mano mani ki kynhun runar kiba dontki hynrei watta katta ngim kynnoch iano. Ngi la kyntu ia ka Deputy Commissioner ban thung da ka Magisterial Enquiry namarba ki bahaïing hasem kim hun ia ka kaiphod Post Mortem," u la ong.

U la iathuh ruh ba ia ka kaiphod Postmortem la aiti sha ki bahaing hadien artaiew ba la ujor da ka ejahar bad na ka liang jong ki bahaing ki khaw ruh ban khlong biang ia ka met khnang ban lap ia ki jingshisha.

Ha ka dorkhas, kane ka kynhun ki sengbhlang na rilum Garo kiba kynthup ia ka ADE, FKJGP, FAF, GSU bad ka AYWO ki la pyntip ba katcum ka jingiatuh jong ki bahaing hasem, ka samla Diana ka la telephone sha u kpa ha ka por 3:00 baje noh singi ha ka 5 tarik Jymmang, 2024 da kaba iam bad khlem iathuh eiei ka lajia hapoh ka jaka pule ha kaba u kpa u la shu pyrkhant ba lehse ka dei tang na ka daw ba ka la phiel ia ka eksamin.

Tang shu tip ia kane, ki para jong ka, kawei kaba pule ha Orissa bad kawei kaba pule ha Shillong ki la telephone ban wad ia ka jingshisha. Ha ka para kaba pule ha Orissa ka samla Diana ka la phla ba katto katne ki parolok ba pule lang ki la wan rung sha kamra jong ka ban kren bein bad kren da ki ktien sniew bad kynnoch ruh ba ka la pynphriang khubor lamler tangba kam shym la iathuh satia ka kyrting jong kito ki parolok kiba wan rung hapoh kamra jong ka.

"Ha ka por 4:11 baje janmiet u kpa u la telephone biang ban kylli, hynrei ka (samla Diana) la shu jubab ba wat ka parolok kaba ka shaniah tam ruh kam shym la iapar ia ka," ong ka dorkhas bad bynrap, "ha ka por 7:00 baje janmiet ka kmie ruh ba la telephone bad da ka jingpynbor jong ka kmie ka (samla Diana) la iathuh ba ki parolok ba pule ki la pyndik ia ka bad byrneg ruh ba ka dei ban mih noh na Hostel bad na Campus. Ka kmie ka la shu pyntingen da kaba ong ba ka leit pyntip sha u Principal hynrei ka la iathuh ba ka la don na Hostel bad ka por ruh ba ka la miet bad ym lab han leit iathuh sha u Principal bad ka kmie ka la pyntingen da kaba ong ba ka leit pyntip sha u Warden hynrei ka la iathuh ba ka Warden ruh ka pep trei. Ka kmie ka la bthah ba kana shu pynjaih noh ialade tad haduh ban da ioh jingiarap."

Ka dorkhas ka la iathuh shuh shuh ba ki kur jong u kpa bad ka kmie kiba la pynlong jingialang ha ka 14 tarik, Jymmang, 2024 ka la pynkut da kaba ong ba ka jingkrap jong ka samla Diana ka don eiei sha lyndet. Kine ki ar kur ki la ujor ruh da ka ejahar sha ki Pulit halor ka jingkynnoch ba ka samla Diana ka la phasi hi ialade lyngna ka Zero FIR ha Tura Sadar Police Station, West Garo Hills ha ka 16 tarik, Jymmang, 2024. Shuh shuh la phah ruh ia ka shithi sha u Superintendent of Police jong ka East Khasi Hills da u Chairman jong ka Babupara Chambugong Mahari Association ha ka 16 tarik, Jymmang, 2024.

Shuh shuh ha ka dorkhas, la pynpaw haba pynshongnia ia ki jingjia ha ka 4 tarik, 5 tarik, 6 tarik, 7 tarik bad 8 tarik Jymmang, 2024, ngi pynkut ba ki jingdawa jong ki Kur ki long kiba shongnya bad shonghok namarba ym pat pyni dki eiei laba ika Hispathology ha kaba iadei bad ka jingkhlong biang ia ka met, ki bahaing ne wat ki kur kim shym la ioh ktien eiei halor ka jingtohkit ba malu malu Jong ki Pulit watla ki la iai kyrapd. Watla san ngut ki samla pule ki la shah jer kyrting ha ka ejahar kaba la ujor ha ka 16 tarik, Jymmang, 2024 hynrei kam shym la don ka jingtohkit kaba bniah na u Investigation Officer ba la bynshet ia ka kane ka case. U ophisar Pulit uba pynhiar ia ka met jong ka samla Diana shwa ban poi ki bahaing, wat haba laedp kyrapd ruh u dei ban shah tohkit. Ubriew uba kam ihalade kurn u nonghikai jong ka Shillong Polytechnic Institute ruh dei ban wad bniah bad ban tohkit bniah. Ia ka khynnah kaba sahlang bad ka samla Diana dei ban tohkit ban ban kylli kieh kito ki jingpynphriang khubor lamler kaba iakren bad dei ban da tohkit bniah. Ia u/ka Warden ruh dei ban da tohkit bniah balei u/ka pep trei ha kato ka sngi ba la jia ka jingjia ba sngewsh. Ia u Director jong ka Shillong Polytechnic dei ban tohkit ba balei ym shym la don mano ruh na ka liang jong ki bor pynfaid ha ka por ba la ati ia ka met jong ka samla Diana sha ki bahaing hasem. U Director ka Shillong Polytechnic um shym la phone ne leit pyntingen ia ki bahaing hasem haduh kine ki sngi, kaba pyni ia ka jingbym don akor bad lai sha ka jingsuba sniew. Ka shleem pule ba bna nam kum ka Shillong Polytechnic ka dei ban pyndait da ki CCTV Camera ban iapar ia ki samla ba kin lait na kino kino ki jingshah byrnegem.

Ther tyngah ki Congress ia ka sorkar Pdeng bad kynnoh shu 'Kopi' ia buit treikam ha ka Union Budget 2024

New Delhi, Naitung: Ki ar ngut ki nongfalam ba paw-khmat jong ka seng Congress, u Pawan Khera bad u P Chidambaram, ki la kam bad kynthoh ba ia ka mang tyngka 2024 jong ka sorkar Pdeng, ka dei kaba la shu kop i ia buit treikam ba mynshuwa jong ka seng Congress bad kane ka buddget ba mynta ka dei ka 'copy-paste' jong ka sorkar

PDENG

da ka BJP hapoh ka jinglong nongfalam jong u Narendra Modi ha ka sien kaba lai bad ka jinglong myntri Pla Tyngka jong ka Nirmala Sitharaman.

U P. Chidambaram uba long uwei na ki nongfalam ba rangbah bha jong ka seng Congress, hynne ka sngi u la shim ia ka jingkynthoh

kynthoh ia ka sorkar NDA ba la ialam da BJP hapoh ka jinglong nongfalam jong u Narendra Modi halor ka mang tyngka 2024 ka sorkar pdeng 2024, da kaba pynpaw ia ka jingkmen ba ka jingwanrah ka Myntri pla tyngka kira Nirmala Sitharaman ia ka mangtyngha ha ka jingpynba ka pyni ia ka jingkopi hadien ka jingmih na ka resol elekshon Lok Sabha.

Khubor

ba kham phylla

Haka Shap 'Lie-in' vote ka Raducanu ha ka elekshon

Ka khlur ialehkai Tennis ba pawnam jong ka ri Bilat, ka Emma Raducanu ka la thep ia ka vote jongka ha ka Shap 'lie-in' ha ka sngi elekshon ha ka ri jongka ba la long ha ka Sngipalei jong ka taiaw ba la dep. Ka la kam, ka jingvote ia ka Shap 'lie-in' ha ka ballot paper ha ka sngi thepvote ka dei namar ba kam ju tip satia shaphang ka elekshon paidbah ban jied nongmikhmat.

Haba kylli hato ka la sdang ban ban thep vote shwa ban shah jie dbad mihkmat ia ka Ri Bilat sha ka lympung Wimbledon Championship, ka la ong: "Em" ngam pat ju leit thep vote bad mynta u snem 2024 ka sien ba nyngkong eh bad nga jied ia ka Shap 'lie-in' ha ka ballot paper namar ngam tip ia ka jingmut elekshon paidbah.

"Nga tharai kan sa don ka lympung ha ka yrteng 'lie-in' ha ka ri jongna ha kano ka aiom kaba ngam lah ban tip hadien habud. Ngam shym la tip ia ka jingmut elekshon paidbah. Khublei shibun ba phi la pyntip ia nga shaphang kane bad ngan nym bakla shuh hadien habud," la ong ka Emma ba 21 snem ka rta kaba la poi ruh sha ka jingfakhun ha ka sien kaba lai ha ka lympung All England Club.

Ka Raducanu ka la kiew sha ka nam ba halor ha Ri Bilat ha ka lympung ialehkai tennis hadien u snem 2021bad ioh rah ia ka nam lahdhu ha ka lympung Grand Slam ha ka US Open.

"Ngan sa bat skhem ia ka tennis nangna shakhmat, ngam tip ia kavote, bad ngan sa tip shuh shuh hadien ia ka vote" ka jubab ia ki nongkylli. Ka jubab shuh shuh da kaba ong, "Ngan sa iaid lyngba ia kate ka jingkieng ynda nga la poi hangta ngan sa tip ia kaba ngam tip."

Pynmih aiñ thymmai bad pyrkieng ka Denmark ba sieh da ka lama ri kiwei ha ka jhadthma

Ka sorkar Denmark ka khaw ban pynthina ba ia ka lama ieit ri lajong vad ka deiriti jong ka lama ieit ri dei ban pynthikna ym ban sieh da ka lama jong kiwei pat ki ri ha kiiengiapom jong ka ri. Ka Denmark ka la wanrah ia ka aiñ bathymmai kaba pyrkieng

bad maham tngeh ban khanglad ia ka jingpyndoknem ia ki lama bar ri ha ki jaka jong ka lama ieit ri ka ri lajong bad kane ka aiñ kan pyrkieng bha ba nangna shakhmat ym dei shuh ban dang bakla ne leh klet, ong u myntri sorkar pdeng ka Denmark.

Ka lama jong ka ri Denmark, ka Dannebrog, "ka dei ka dak jong ka ri kaba kongsan tam", la ong u Myntri ka tnad aiñ u Peter Hummelgaard, ha ka kyrwoh. Ka jingpaw shynna ha ka pyrthei ha ka jhadthma iada rib a pyndoknem da ka lama jong kiwei ki rika la pynjah burom bad shah kynthoh kum u bieh ha ka pyrthei, bad nangne yn pynthikna ba ym dei shuh ban dang bakla ia la ka jong ka lama ieit ri bad lama iada ri".

U Hummelgaard u la ong ba yn nym khang ia ki lama bar ri, hynrei ka lama ieit ri la jong ka dei ban long hakmat bad bynrap lang hakmat eh ban pyni ha ka pyrthei bad ha kiwei ki jinglehniem.

Ka aiñ ba la pas thymmai lehse kan ktah ruh ia ki lama jong ki ri Nordic, Greenland, ki dewlynnong Faroe, Germany bad ki sengbhlang. Yn shah ruh ia ka Embassy ban pynerha ia kiüngdak ba lah ban bynrap bad kiwei pat ki lama jong ki ri ka pyrthei.

Ka tingbisher ba ha khlieh duh jong ka Denmark ka la rai pyrkieng ba ka lama ieit ri la jongka long hakmat bad bynrap ryngka tkiwei pa tki lama jong ki ri ka pyrthei bahaba don ka jingiatreilang.